

Historien om en henrettelse

Af Jakob Ørnbjerg

5. februar

2018

”Thi hendes Søster havde sagt, at det saa noget underligt ud...”

- **23. maj 1750.**
- Landsbyens løse hunde.
- Eftersøgningshold.
- Små knogler og stykke af hovedskal ved Jens Høigaards kones grav.
- Pastor Dahlinn orienteres.
- Godsejer Jørgen von Hauch orienteres.

”Letfærdigt Quindfolk” 1536-1683:

- Kvinde, der er blevet besvangret udenfor ægteskab.
- *”Lejermaal”* = sex udenfor ægteskab
- Reformationen og syfilis.
- Frygten for Guds vrede.
- *”Lejermaal”* straffes med offentlige skriftemål, bøder, pisk og fængsel.
- Barne – og fosterdrab straffes med døden eller livsvarigt fængsel.

Danske Lov 1683:

6. Bog, 6. Kapitel, 7. artikel:

- *”Letfærdige Quindfolk som deris Forster ombringe skulle miste deris Hals, og deris Hovet settis paa en Stage”*
- **1719-1805:** 89 dødsdomme for barne- og fosterdrab behandles på Viborg Landsting.
- Fem af disse dødsdømte benådes.
- 84 dødsdomme fuldbyrdes.
- **1770:** Inger Cathrine Olufsdatter i Aalborg og Johanne Jensdatter i Øster Hassing.
- **1779:** Margrethe Nielsdatter Hyll fra Hammer.

Margrethe Jochumsdatters CV

- Født i Storvorde i 1714.
- 36 år gammel.
- Ugift.
- Bor sammen med lillesøsteren Sara og hendes ægteemand Mikkel Jensen Krag.
- Optræder flere gange som fadder ved barnedåber.
- Et lejet hus i Storvorde.
- Kiste, tøj og sengetøj.
- Væv og uldgarn.
- Fremtidsperspektiver?

Hvad konerne i præstegården fortalte..

- *”Noget usædvanlig tyk imellem Juli og Michaeli”*
- Det vil sige mellem juli og Mikkelsdag (29. september) 1749.
- **Ingen** har dog nogensinde set Margrethe med noget spædbarn.
- Margrethe svarer **IKKE** på spørgsmål.
- To jordemødre fra Gudum og Klarup indkaldes.
- Margrethe overføres til Aalborg til ny undersøgelse.

Delikventregnskaber – hvad er det?

- Befinder sig i arkivet for Aalborghus amt (Land)
- Godsejeren er forpligtet til at føre sagen (1743).
- Amtet dækker alle udgifter og sagsomkostninger.
- Forudsætter oprettelse af regnskab, der efter sagens afslutning afleveres til stiftamtmanden til godkendelse.
- Oplysninger om regninger til sagførere og skarpretter, transport, kost og logi, lægehjælp, auktion over delikventernes ejendom og ejendele findes her.

I Aalborg arrest

Hornum-Fleskum Herredsting

- **1687:** Flere retskredse (inklusive Storvorde birk) slås sammen til en retskreds.
- **1727:** Politi- og domsmyndigheden samles i købstaden Nibe.
- Tinghuset i Mellemgaden.
- Herreds- og byfoged Johan David Conradi.
- Tingskriver Søren Svendsen Schønning.
- Otte nævninge.
- Tre celler til mistænkte og varetægtsfængslede.
- Justitsprotokoller.

”Rytteren i de røde klæder”

- **Retsmøde 4. juni 1750:**
- På vejen mellem Lillevorde og Storvorde.
- Rytter i røde klæder og med sort hat.
- Overfaldet og voldtaget i buskads ved vejen.
- Tysker eller soldat?
- Ingen vidner.
- **Domsafs sigelse er planlagt til 25. juni, men så...**

Mikkel Jensen Krag CV:

- Født i Storvorde 1720.
- Søn af fæstebonden Jens Mikkelsen Krag.
- Faderens fæstegård lå på den nuværende Vestermarksvej 3 i Storvorde.
- Gift med Sara Jochumsdatter i 1748.
- Bor i et lejet hus i Storvorde.
- Arbejder som karl hos faderen og hos andre bønder i lokalområdet.
- Overtagelse af Jens Mikkelsens Krag fæstegård, når denne går på aftægt?

En efterlysning:

”En anseelig høj Person med lang gul-brun Haar, noget sort og blegladen samt lang og tynd af Ansigtet...”

- Kiøbenhavnske Danske Posttidender, 22. juni 1750.

Den uventede sengekammerat

- **Retsmøde 2. juli 1750:**
- Påsketid 1749.
- Få individuelle senge og sovekamre.
- Fælles senge og sengetøj.
- Tilfældighed eller bevidst handling?
- Modstridende vidneudsagn.
- Degnens datter i Mou.
- **Domsafsigelse 23. juli 1750.**

Den retslige procedure ved dødsdomme 1750:

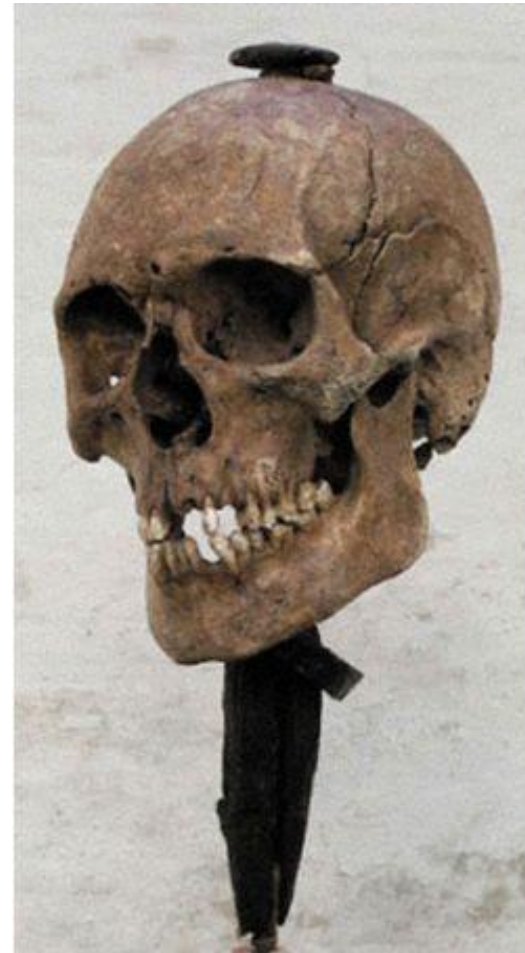
- Alle dødsdomme afsagt ved herredstingene skal fra 1719 behandles af -
- Landstingene.
- Herfra er det **muligt** at appellere landstingets afgørelse til Højesteret – rigets øverste domstol.
- Siden 1735 har alle afsagte dødsdomme skulle foreligges kongen til underskrift inden de eksekveres.

”Mellem Stovorde By og Bro”

Den ukendte ansøgning

- Rettersværd i stedet for økse.
- Kiste i stedet for stage.
- Det kristne fællesskab = kirkegården.
- Hensynet til lokalsamfundet.
- Løftet om en kristen begravelse = den dømtes samarbejdsvilje.

Fangen i Fredericia

- Transport fra Aalborg til Fredericia 26. september 1750.
- Vedligeholdelse af befæstningens volde og grave samt renholdelse af gader og stræder.
- Hårdt arbejde, fangedragt, lænker og beskidt drikkevand = Høj dødelighed blandt fangerne.
- **Januar 1753:** Mikkell er (senest) tilbage i Storvorde.
- **December 1753:** BARNEDÅB i Storvorde. Mikkell og Sara er anført som forældre.
- **Januar 1759:** Mikkell fæster gård i Storvorde.
- **Sommer 1767:** Mikkell går fra gården på grund af "*Armod*".

Nye tider?

Ubesvarede og åbne spørgsmål:

- Ansøgningen om benådning – hvor er den henne? – Svaret kender vi!
- Bidrog Margrethe selv til denne ansøgning?
- Mikkels tilværelse som straffefange i Fredericia – Hvornår og hvorfor slap han ud?
- Hvordan foregik Mikkels rehabilitering i Storvorde?
- Margrethes forhold til Lars Nielsen Skytte?